

**AKCIONI PLAN OPĆINE CENTAR SARAJEVO
ZA RJEŠAVANJE PROBLEMA ROMA U OBLASTIMA
ZAPOŠLJAVANJA, STAMBENOG ZBRINJAVANJA,
OBRAZOVANJA I ZDRAVSTVENE ZAŠTITE
2017-2020. GODINE**

Lokalni Akcioni plan za integraciju Roma na području Općine Centar Sarajeva 2017-2020 je izrađen u suradnji sa Misijom OSCE-a u Bosni i Hercegovini i Udruženjem Kali Sara Romski informativni centar. Dokument je rađen uz suglasnost i podršku Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine.

LAP za Rome je izrađen u skladu sa planovima višeg nivoa (Strategija Bosne i Hercegovine za rješavanje pitanja Roma u BiH i Akcioni plan za rješavanje problema Roma u oblastima zapošljavanja, stambenog zbrinjavanja i zdravstvene zaštite za period 2017- 2020 godine), kao i strategijom razvoja Općine Centar za period 2016-2022 i podložan je promjenama uslijed promjene istih.

Radnje koje su prethodile izradi Lokalnog akcionog plana za rješavanje problema Roma na području Općine Centar Sarajevo za period 2017-2020 godina(LAP za Rome) su potpisivanje memoranduma o suradnji sa Misijom OSCE-a u Bosni i Hercegovini i Udruženjem Kali Sara Romski informativni centar. Partneri na prijektu izrade LAP-a za Rome su se obavezali da će pružati tehničku i pravnu pomoć.

Slika potpisivanja memoranduma o suradnji između dogovorenih strana:

Formiranju Radnog Tima prethodio je poziv relevantnim institucijama da imenuju stručne osobe koje svojim znanjem i iskustvom mogu da doprinesu kvalitetnoj izradi LAP-a za Rome.

Članove radnog tima za izradu LAP za Rome u Općini Centar Sarajevo imenovao je Načelnik Općine Centar.

SSlike rješenja imenovanog radnog tima za izradu LAP-a za Rome.

Na osnovu člana 15. Zakona o principima lokalne samouprave u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj 49/06), čl. 25. i 69. Statuta Općine Centar Sarajevo - prečišćeni tekst ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 23/04) i Memoranduma o razumijevanju br.10.49.1221. od 08.05.2017. godine i br.10.49.1222. od 08.05.2017. godine, Općinski načelnik donosi

RJEŠENJE

o imenovanju radnog tima za izradu Akcionog plana za rješavanje problema Roma na području Općine Centar Sarajevo za period od 2017. do 2020. godine.

I

Imenuje se radni tim za izradu Akcionog plana za rješavanje problema Roma na području Općine Centar Sarajevo za period od 2017. do 2020. godine (u daljem tekstu: radni tim), u sljedećem sastavu:

1. **Azamina Tomljenović**, Služba za privredu i LER, odsjek za LER, koordinatorka
2. **Dervo Sejdić**, Udruženja Kali Sara Romski informativni centar, moderator
3. **Vedrana Duraković**, Misija OSCE-a u Bosni i Hercegovini, Službenica za provedbu programa, zamjenik moderatora I
4. **Sanela Bešić**, Udruženja Kali Sara romski informativni centar, zamjenik moderatora II
5. **Želimir Lalić**, Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine - Šef ureda za nacionalne manjine, član
6. **Selma Čenanović**, Služba za rad, socijalna pitanja, zdravstvo, izbjegla i raseljena lica Općine Centar, član
7. **Elma Sultanić**, Služba za obrazovanje, kulturu i sport Općine Centar, član
8. **Muamera Uglješa**, Služba za prostorno uređenje i komunalne poslove, član
9. **Melisa Mizdrak**, Ministarstvo za obrazovanje, nauku i mlade Kantona Sarajevo, član
10. **Tanja Tomić**, Ministarstvo unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo, član
11. **Mirsada Dedić**, Kantonalno ministarstvo za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice, član
12. **Munevera Delić**, JU "Kantonalni centar za socijalni rad" Sarajevo - CENTAR, član
13. **Jasmina Čongo**, JU "Djeca Sarajeva", član
14. **Olivera Hasković**, JU "Prosvjetno-Pedagoški Zavod Kantona Sarajevo", član
15. **Indira Hahul**, JU "Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo" Sarajevo, član
16. **Adnan Bajrektarević**, JU "Dom zdravlja Kantona Sarajevo", član
17. **Azamina Macić**, Osnovna škola "Hasan Kikić", član
18. **Amela Šaškić**, UNICEF Bosne i Hercegovine, član
19. **Dženana Trbić**, Fond otvoreno društvo Bosne i Hercegovine, član
20. **Melika Mujezinović**, World Vision Bosne i Hercegovine, član

71000 SARAJEVO, Ulica Mir Irbina 1, telefon: 56 23 10, fax: 22 64 70, E-mail: nacelnik@centar.ba

II

Zadatak radnog tima je da realizira aktivnosti u vezi sa izradom LAP za Rome na području Općine Centar Sarajevo koji ima za cilj stvaranje povoljnijeg okruženja u sljedećim oblastima: obrazovanje, zapošljavanje, stambeno zbrinjavanje i zdravstvena zaštita za Rome kao i očuvanje kulture i običaja.

Aktivnosti radnog tima su:

- a.) Prikupljanje i selekcija dokumentacije/izvještaja iz institucija, a koje su imenovale članove radnog tima, o stanju Roma na području Općine Centar Sarajevo.
- b.) Analiza podataka iz prikupljene dokumentacije/izvještaja
- c.) Draft - concept prijedloga LAP-a definisanje problema, ciljeva, mjera indikatora i nosioca odgovornosti za provodjenje LAP za Rome
- d.) Izrada finalne verzije LAP-a za Rome.

III

Sastanke radnog tima saziva koordinator tima.

Za punovažan rad potrebno je da na sastanku prisustvuje većina od ukupnog broja članova radnog tima.

IV

Aktivnosti iz tačke II ovog rješenja radni tim će realizovati u saradnji sa Misijom OSCE-a u Bosni i Hercegovini i udruženjem Kali Sara Romski informativni centar koji će pružati stručnu i drugu vrstu pomoći radnom timu.

V

Stručne i administrativno-tehničke poslove za potrebe radnog tima obavljat će Služba za privredu i lokalno ekonomski razvoj

VI

Ovo Rješenje stupa na snagu danom donošenja, a naknadno će biti objavljeno na oglasnoj ploči Općine Centar Sarajevo.

Broj: 10-49-1206
Sarajevo, 12.05.2017. godine

OPĆINSKI NAČELNIK

Prof. Dr. Nedžad Ajnadžić

Sadržaj:

I. Opći Dio

1. Uvod.....	5
2. Opći podaci o Općini Centar Sarajevo (Izvor Strategija Općine Centar Sarajevo)	6
Geografski položaj	6
Demografske karakteristike	6
Socio - ekonomske karakteristike	7
Obrazovanje	7
Zdravstvena zaštita	8
Socijalna zaštita	8
Sport i kultura	9
Bezbjednost, javni red i mir	10
Mladi	10
Manjine i Romi	11
3. Romi u BiH (Izvor akcioni plan BiH za rješavanje problema Roma 2017-2020)	11

II. Dio obrazloženje ciljeva i mjera u LAP- za Rome

1. Poboljšanje institucionalnih kapaciteta Općine Centar Sarajevo za rješavanje problematike Roma	13
2. Obrazloženje ciljeva i mjera u lokalnom akcionom planu o obrazovnim potrebama Roma (Kultura i Sport)	14
Predškolsko i osnovno obrazovanje	14
Srednješkolosko i visoko obrazovanje	16
Kultura Roma	16
Sport i Romi	17
3. Obrazloženje ciljeva i mjera u lokalnom akcionom planu zdravstvene i socijalne zaštite Roma	18
Zdravstvena zaštita	18
Socijalna zaštita	19
4. Obrazloženje lokalnog akcionog plana za zapošljavanje Roma	20
Zapošljavanje Roma	20
5. Obrazloženje ciljeva i mjera u lokalnom akcionom planu za stambeno zbrinjavanje Roma	21
Stambeno zbrinjavanje Roma	21

III. Praćenje i monitoring implementacije akcionog plana

IV. Dio tabelarni prikaz LAP – a za Rome

1. Tabelarni prikaz ciljeva, mjera i projekata sa indikativnim finansijskim i dinamičkim okvirom realizacije LAP -a za Rome	23
---	----

I. OPĆI DIO

1. Uvod

Lokalni akcioni plan za poboljšanje položaja Roma Općine Centar Sarajevo je dokument koji cjelovito razmatra problematiku Roma i sadrži skup mjera i aktivnosti u cilju poboljšanja života Roma.

Pod procesom lokalnog akcionog planiranja poboljšanja položaja Roma na teritoriji Općine Centar Sarajevo, podrazumjeva se proces donošenja odluka o tome koje promjene značajne za život Roma namjeravamo da ostvarimo u lokalnoj zajednici u toku predviđenog vremenskog perioda. Taj proces se zasniva na identificiranju najboljeg načina angažovanja kapaciteta svih relevantnih aktera u zajednici u planiranju i primjeni plana. Lokalni akcioni plan za unapređenje položaja Roma posmatramo kao rezultat procesa planiranja ili plansku odluku kojom su definirani osnovni načini ostvarivanja ciljeva koji vode rješenju problema ove nacionalne manjine u lokalnoj zajednici.

Dokument LAP za Rome također ima za cilj da brojne probleme u vezi sa lošim položajem pripadnika romske zajednice sistemski rješava i u sinkronizaciji sa usvojenim međunarodnim konvencijama i strategijama (kako strateških dokumenata koji tretiraju pitanja Roma, tako i razvojnih strateških dokumenata Općine Centar Sarajevo).

Izrađen LAP za Rome često je uslov za apliciranje ka donatorima za dobijanje novčanih sredstava, određenim prijedlogom projekata u cilju smanjenja ugroženosti i poboljšanja položaja Roma.

Predradnje za izradu LAP-a za Rome su bile :

- Potpisivanje memoranduma o razumijevanju sa partnerima, Udruženjem Kali Sara RIC i Misijom OSCE-a u BiH, koji će tehnički i pravno učestvovati u izradi ovog dokumenta.
- Imenovanje Radnog Tima od strane načelnika Općine Centar Sarajevo koji se sastoji od predstavnika relevantnih službi Općine Centar, državnih institucija, javnih ustanova, međunarodnih institucija, romskog nevladinog sektora.

Radni Tim je imao zadatak da dostavi baze podataka iz svojih službi, institucija, ustanova, organizacija i sektora, a vezane za stanje Roma u praksi i na terenu. Radni Tim se sastajao 4 puta. Na prvoj radionici je odabran model izrade LAP-a za Rome i podijeljeni su zadaci radnom timu. Na drugoj radionici članovi su izlagali izvještaje iz institucija iz kojih dolaze. Na trećoj radionici se kreirao nacrt LAP-a za Rome, a na četvrtoj radionici je izvršeno usvajanje nacrtu LAP-a za Rome od strane imenovanog radnog tima.

Lokalni akcioni plan za Rome obuhvata slijedeće oblasti: obrazovanje, stambeno zbrinjavanje, zapošljavanje, zdravstvena zaštita, očuvanje kulture i tradicije.

Kada govorimo o politikama u Općini centar Sarajevo, one su usvojene i u skladu su sa državnim i evropski standardima, zakonima i praksama što se vidi i kroz Statut Općine gdje je utvrđen djelokrug koji je u skladu sa ustavom i zakonom, a koji naročito osigurava :

- **uslove i poduzimanje svih potrebnih mjera za dosljedno poštivanje i zaštitu ljudskih prava i sloboda;**
- **lokalne potrebe stanovništva u oblasti brige o djeci, obrazovanju i odgoju, radu i zapošljavanju, socijalnoj zaštiti, kulturi, fizičkoj kulturi, sportu i zaštiti i unapređenju životne okoline.**

Općina Centar se sastoji od 15 mjesnih zajednica: Bardakčije, Betanija-Šip, Breka-Koševo II, Ciglane-Gorica, Donji Velešići, Džidikovac-Koševo I, Hrastovi-Mrkovići, Koševsko brdo, Marijin Dvor-Crni vrh, Mejtaš-Bjelave, Park-Višnjik, Pionirska dolina-Nahorevo, Skenderija-Podtekija, Soukbunar, Trg oslobođenja-Centar.

Prilikom procjene o brojnosti Roma utvrđeno je da na teritoriji općine Centar Sarajevo živi 250 Romskih porodica (broj porodica varira, s obzirom na sve češću migraciju romskog stanovništva u zemlje EU). Romske porodice su najnastanjenije u više zajednica od kojih je najveća Ciglane – Gorica te u sljedećim mjesnim zajednicama: Betanija-Šip, Breka-Koševo II, Donji Velešići, Džidikovac-Koševo I, Koševsko brdo, Marijin Dvor-Crni vrh, Mejtaš-Bjelave, Park-Višnjik, Pionirska dolina-Nahorevo, Skenderija-Podtekija, Soukbunar.

Romi su na području općine Centar najbrojnija a istovremeno socijalno najugroženija nacionalna manjina.

2. Opći podaci o Općini Centar Sarajevo (Strategija Općine Centar Sarajevo – izdvojeni stavovi)

Geografski položaj

Općina Centar je jedna od devet općina Kantona Sarajevo sa površinom od 32,9 km² i ukupnom dužinom granice od 43,3 km.

Kanton Sarajevo graniči na istoku sa općinom Stari grad, na zapadu sa općinom Novo Sarajevo i Vogošćom, na sjeveru jednim manjim dijelom sa općinom Ilijaš. Na jugu graniči sa Republikom Srpskom.

Demografske karakteristike

Općina Centar je jedna od manjih općina u Kantonu Sarajevo sa ukupnom površinom od 33 km². Na prostoru općine Centar po podacima iz 2014 godine živi ukupno 68.711 stanovnika, što predstavlja određeni pad u odnosu na 2007. godinu. Jedna je od najgušće naseljenih općina Kantona Sarajevo zajedno sa općinama Novo Sarajevo i Novi Grad.

U proteklom periodu došlo je do promjena u starosnoj strukturi stanovništva. Raste prosječna starost stanovništva. Posmatrano po starosnoj strukturi došlo je do karakterističnih promjena u pravcu smanjenja učešća mlađe populacije, a do povećanja stanovnika starosne dobi preko 65 godina.

Stanovništvo u Kantonu Sarajevo u 2015. Godini

Općina	Popopisu1 991.	Prisutnostanov. 2015	Odsutno stanovništ vo	Kolona4/ 2	Kolona5/F BiH	Indeks odsut.sta nov.
1	2	3	4	5	6	7
Centa	79.286	68.487	-	-	88,6	111,4
Hadžić	24.200	23.129	-	-	28,8	171,2
Ilidža	60.963	63.599	2.	4,3	-28,1	228,1
Ilijaš	25.016	20.097	-	-	127,9	72,1
Novi	135.733	126.708	-	-	43,2	156,8
Novo	90.892	73.862	-	-	121,9	78,1
Stari	49.517	41.595	-	-	104,1	95,9
Trnov	3.188	2.529	-	-	134,5	65,5
Vogoš	24.647	26.847	2.	8,9	-58,1	258,1
S AK	493.442	446.853	-	-	61,4	138,6

Socio -ekonomske karakteristike

Općina Centar, sa površinom od 32,9 km² je jedna od manjih općina u Kantonu Sarajevo, u kojoj živi 68.487 stanovnika. Jedna je od najgušće naseljenih općina Kantona sa 2075,4st/km². Izražen je trend starenja stanovništva, povećava se udio stanovnika preko 65 godina, dok se smanjuje učešće mlađe populacije.

Broj zaposlenih

Od ukupnog broja stanovnika (68.487), zaposleno je 39.851 osoba, broj radno sposobnog stanovništva iznosi 46.038 lica, a radni kontingent iznosi 48.358 osoba.

Ukupna zaposlenost obuhvata zaposlene u poslovnim subjektima (pravnim osobama), obrtu i slobodnim profesijama.

Broj nezaposlenih

Na području općine Centar nezaposleno je 7.999 osoba, što čini stopu od 16,7% nezaposlenosti. Nezaposlenost prema stepenu stručnog obrazovanja.

	SVEGA	VSS	VŠS	SSS	NSS	VKV	KV	PKV	NKV
Centar	7.999	1.663	141	2.679	44	34	1.737	39	1.662

Prema osnovnim indikatorima razvijenosti Općina Centar je najrazvijenija općina u Kantonu Sarajevo, F BiH i BiH. Indikatori na osnovu kojih se određuje rang razvijenosti su: stepen zaposlenosti, stepen nezaposlenosti, broj učenika osnovnih i srednjih škola na 1000 stanovnika, prihodi po glavi stanovnika, indeks odsutnog stanovništva.

Općina Centar iz Budžeta financira projekte koji se odnose na oblasti: **socijalna sigurnost i zdravstvena zaštita, obrazovanje, kultura, sport, ljudska prava, ekologija, i izgradnja i razvoj lokalne zajednice.**

Socijalna isključenost obuhvata nezaposlene, gender aspekt, penzionere, te socijalnu sigurnost nezaposlenih osoba.

Na području općine Centar evidentirano je 14.546 penzionera, od čega su 8.612 starosne penzije, invalidske 2.783, porodične 3.151, sa prosjekom od 2,7 zaposlenih na 1 penzionera. Prosječna penzija u općini Centar iznosi 531,74 KM (starosna 614,83 KM, invalidska 395,03 KM i porodična 425,40 KM).

U skladu sa Zakonom o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba, ukupan broj korisnika novčane naknade i usluga korisnika zdravstvenog osiguranja u općini Centar iznosi 4.470 (190 korisnika novčane naknade i 4.280 korisnika zdravstvenog osiguranja).

Obrazovanje

Obrazovanog stanovništvo je strateška razvojna pretpostavka od koje zavisi ostvarenje ciljeva u svim sektorima.

Sektorski cilj obrazovanja: Razvoj Općine Centar pod motom naprijed sa znanjem

U funkciji realizacije ovog cilja utvrđeni su slijedeći prioritetni ciljevi:

- Obnova i razvoj fizičke infrastrukture u odgojno obrazovnim institucijama.
- Razvoj kvalitetnog obrazovnog sistema sa svim pratećim elementima (moderni nastavni planovi, programi, standardi, normativi itd.). Obrazovni sistem je neprilagođen potrebama tržišta, nedostaje saradnja sa poslovnim sektorom, te je modernim nastavnim planovima, programima, standardima potrebno unaprijediti ukupan kvalitet obrazovnog sistema.

- Povećanje broja djece obuhvaćene predškolskim obrazovanjem. Cijeloživotno učenje počinje predškolskim odgojem i obrazovanjem, što je od ključne važnosti za dalji razvoj zdrave ličnosti.
- Razvoj ljudskih resursa kroz cjeloživotno učenje. Investicije treba usmjeravati u znanje i obrazovanje. Obrazovanje je suština razvoja na duži rok jer osposobljava ljude da prihvataju nove tehnologije . U tom smislu, Općina treba da podrži sve vidove obrazovanja i edukacija, kao i da daje podršku programima kvalitetne prekvalifikacije radnika u cilju njihovog zapošljavanja.

Zdravstvena zaštita

Unaprijeđeno zdravstveno stanje stanovništva kroz zdrav način života građana i sveobuhvatan, dostupan, kvalitetan i efikasan zdravstveni sistem zasnovan na održivosti. Ostvarivanje vizije se postiže realizacijom sektorskog cilja.

Sektorski cilj zdravstva: unaprijediti fizičko, psihičko i mentalno zdravlje stanovništva.

U funkciji ovako široko postavljenog sektorskog cilja su sljedeći prioritetni ciljevi:

- Povećanje dostupnosti zdravstvene zaštite.
- Unapređenje kvaliteta i efikasnosti zdravstvene zaštite stanovništva na cijelom području Općine.
- Vođenje zdravog načina života u cilju prevencije zdravlja.

Socijalna zaštita

Razvojni karakter socijalnog uključivanja

Tradicionalna shvatanja socijalnog sektora i posebno socijalne zaštite ugroženih grupa je da predstavlja potrošnju, odnosno trošak ekonomskog razvoja. Zakonima se daju socijalna prava za koja nisu obezbijeđeni adekvatni izvori finansiranja, što proizvodi stanje permanentnih socijalnih tenzija.

Socijalno uključivanje kao koncept znači novi i drugačiji pristup. Razvoj svih socijalnih sektora (obrazovanje, zdravstvo, zapošljavanje i socijalna zaštita) i zaštita ugroženih grupa (stari, djeca, osobe sa invaliditetom, siromašni, itd) imaju zajednički cilj uključivanje. Uključivanje ugroženih grupa u sve društvene tokove, prije svega zapošljavanje.

Korisnike socijalnih davanja (radno sposobne) je potrebno uključivati u ekonomski život, a ne samo pasivno podmirivati. Bolje je i finansijski racionalnije, podržavati socijalne investicije koje korisnike socijalne zaštite uključuju u rad i sticanje prihoda, nego ih pasivno finansijski pomagati.

U ovom kontekstu, izdvajanja za socijalni sektor predstavljaju razvojnu investiciju i integrisanje socijalne i ekonomske dimenzije. Socijalno uključivanje važan je faktor podizanja nivoa socijalnog kapitala, koji je u zemljama EU važan faktor razvoja. Jačanje socijalne uključenosti danas postaje dio procesa stabilizacije i pridruživanja EU. To zahtjeva i potrebu implementacije evropskih standarda u kontekstu socijalne uključenosti.

U ovom kontekstu vizija socijalne zaštite Općine je:

Društvo u kojem je razvijen uključiv i održiv sistem socijalne zaštite utemeljen na individualnim potrebama korisnika i razvijen sistem institucionalnih i vaninstitucionalnih oblika socijalne zaštite.

U kontekstu ove vizije, sektorski cilj socijalne zaštite je povećanje socijalne uključenosti. Socijalna uključenost mijenja karakter tradicionalne socijalne zaštite, od pomoći pasivnim korisnicima ka uključivanju u radni i društveni život. Finansijska izdvajanja za socijalno ranjive kategorije mijenjaju namjene i oblike, služe ne samo njihovoj podršci za normalan ali pasivan život, nego za njihovo uključivanje u tržište rada, cjeloživotno učenje, odnosno ekonomsko aktiviranje. Tako socijalni trošak postaje investicija, a socijalni aspekti razvoja postaju razvoj ljudskih potencijala. Na taj način ove kategorije postaju poluga ukupnog razvoja društva.

Sport i kultura

Sport i kultura imaju ključnu ulogu u afirmaciji i pojedinca i države, ističu vrijednost identiteta i različitosti, osobnosti, tradicije, doprinose zdravlju i razvoju turizma itd. Kultura, koja je poseban vid izražavanja ljudske kreativnosti, vještina i talenata, postaje alat razvoja kreativne industrije.

U tom kontekstu vizija Općine je:

Općina Centar je prepoznatljiv kulturni centar, centar kreativne industrije i sportski centar državnog i šireg značaja u kojem su kultura i sport afirmisani kao djelatnosti od najvišeg javnog interesa.

Ovako postavljene ciljevi realizovaće se preko slijedećih prioritetnih ciljeva:

- **Širenje masovnog, zdravstveno- rekreativnog sporta.**
Realizacija ovog cilja znači razvijanje svijesti građana, posebno mladih, o sportu i njegovim vrijednostima kao i doprinos sporta vaspitanju, obrazovanju i razvoju djece i omladine. Sport se afirmiše kao dio kulture i ukupnih materijalnih i duhovnih vrijednosti društva, te kao način očuvanja zdravlja, radne produktivnosti, izražavanja stvaralaštva i humanog življenja.
- **Širenje školskog sporta** kao integralnog dijela odgojno-obrazovnog procesa Sport u školama (i u predškolskim institucijama) je dio odgojnog procesa i opšti javni interes, pri čemu se podržavaju i vannastavne sportske aktivnosti.
- **Finansijska održivost sporta**
Javni interes ogleda se i u stvaranju uslova za ostvarivanje vrhunskih sportskih rezultata i prezentaciji vrhunskog sportskog stvaralaštva na svim nivoima, pri čemu se finansijska podrška usmjerava na podršku sportskoj infrastrukturi i masovnosti, a takmičarski sport je orijentisan je na tržišno finansiranje.
- **Dostupnost kulturnih sadržaja i kulturnih programa**
- **Unapređenje kapaciteta i potencijala za razvoj kreativnih industrija**

Ulaganjem u socijalni razvoj povećavaju se sposobnosti ljudi, njihova produktivnost, kreativna energija. To znači i razvoj individualne kreativnosti, vještina i talenata, što direktno podstiče razvoj kreativne ekonomije, ili kreativne industrije. Pod kreativnom industrijom podrazumjeva se sektor sa znatnim potencijalom rasta kreativnih industrija a koji povezuje kulturu, kreativnost i privredu. Tako kreativnost postaje ključni faktor razvoja; intenzivan razvoj bilježe ona preduzetništva koja se baziraju na individualnoj kreaciji; aktivnosti koje proizilaze iz kulture i znanja danas imaju značajnu ulogu u biznisu.

Bezbjednost, javni red i mir

Zadatak svake lokalne zajednice je da u suradnji sa organima bezbjednosti osigura potpunu bezbjednost na području svoje općine.

Poboljšanje bezbjednosno -sigurnosne situacije u općini Centar može se ostvariti samo u suradnji svih institucionalnih aktera i građana. Prioritetno je potrebno voditi akcije na prevenciji maloljetničke delikvencije.

Posebne grupe: mladi, treća dob, manjine, žene, ovisnici

Zajednička karakteristika ove posebne grupe je da su uglavnom na marginama društvenih kretanja, po različitim osnovama: bez kvalitetnog pristupa zaposlenju, obrazovanju, političkom životu, neravnopravnom statusu u političkom uređenju, kao i mogućnostima u društvu itd. Zbog toga, osnovni cilj je povećati uključenosti u društvu i humanom razvoju, odnosno podržati ostvarivanje temeljnih ljudskih sposobnosti: dostizanje dugog, zdravog, kreativnog života i određenog standarda življenja, slobode, digniteta, samopoštovanja i poštovanja drugih.

Mladi

Zadatak svake društvene zajednice je stvoriti perspektivan ambijent za mlade, infrastrukturu za njihovo stalno usavršavanje, obrazovanje i informiranje, i njihovo zapošljavanje. Lokalna zajednica mora da osigura uslove za sport i rekreaciju, druge kreativne aktivnosti u mjesnim područjima prema potrebama mladih i da istovremeno obezbijedi učešće mladih u savjetodavnim tijelima mjesnih zajednica, općinskim komisijama, političkim strukturama itd.

Prioritetni ciljevi :

- **obrazovanje**
- **zapošljavanje**
- **uključenje u društveni život kroz sportske, kulturne i političke aktivnosti**

Rodna ravnopravnost

U svijetu je danas vrlo izražena potreba za istraživanjem rodne nejednakosti u ekonomskom, političkom i socijalnom uređenju. U cilju opšteg uključivanja žena u ekonomski, politički i društveni život, mogu se izdvojiti prioritetni ciljevi:

- **Jačanje programa obrazovanja žena**
Ima poseban značaj jer obrazovanje dovodi do jačanja samosvijesti žena i osnažuje ih kao okosnice razvoja društva. Posebno je značajno ekonomsko obrazovanje žena što znači podizanje svijesti da mogu samostalno voditi biznis, raspolagati kapitalom i nekretninama itd.
- **Rast zaposlenosti žena**
U kontekstu povećanja opšte zaposlenosti, poseban važan aspekt je povećanje zaposlenosti žena. Podrška razvoju ženskog preduzetništva je jedna od ključnih politika u sektoru zapošljavanja mnogih zemalja. Realizacija ovog cilja znači i eliminiranje diskriminacije prilikom zapošljavanja, povoljnije dobijanje kredita za pokretanje biznisa, kao i jačanje proizvodnje manjeg obima. Mnoge zemlje su pokazale da je ovaj sektor potencijalni generator zaposlenosti i prihoda jer osigurava širok raspon proizvoda i usluga potrebnih u svakodnevnom životu.
- **Rast aktivne uključenosti žena u politici**

Manjine – Romi

Rješavanje pitanja ugroženosti Romske populacije je od suštinskog značaja za održavanje socijalne kohezije u društvu, a socijalna inkluzija Roma je i od presudnog značaja za ispunjavanje uvjeta za pridruživanje EU. Inicijativa „Dekada uključenosti Roma“, pokrenuta u zemljama Centralne i JI Evrope 2003. godine, obavezuje zemlje da uklone nedostatke i praznine u sistemu socijalne zaštite i uslovima života Roma, te tako prekinu začarani krug siromaštva i socijalne isključenosti Roma.

Prioritetni ciljevi u socijalizaciji/uključenju Roma su:

- **Podrška obrazovanju Roma** je od presudnog značaja u borbi protiv siromaštva, za integrisanje Roma u predškolsko i osnovno obrazovanje posebno je važna izgradnja svijesti o neophodnosti i važnosti obrazovanja.
- **Zapošljavanje** je svakako najbolji put izlaska iz siromaštva i ekonomske isključenosti, što se postiže i posebnim programima obuke i kvalifikacije, ali i podrškama za samostalno obavljanje posla.
- **Poboljšavanje uslova stanovanja**
- **Obezbeđenje zdravstvene i socijalne zaštite**
- **Obezbeđenje odgovarajućih ličnih dokumenta i potpuna evidencija Romske populacije** u Općini su preduslov za obuhvat socijalnom zaštitom i mogućnosti korištenja zdravstvene zaštite i pristupa porodičnom ljekaru. U ovom kontekstu posebno su ugrožena romska djeca.

3. O ROMIMA U BiH (Izvor Akcioni plan BiH izdvojeni Stavovi)

Oko 17.500 Roma je evidentirano u MLJPI,¹ međutim njihov se broj procjenjuje na bar duplo više i smatra se da je romska nacionalna manjina najveća u Bosni i Hercegovini. Ova evidencija i druga istraživanja² ukazuju da su Romi najugroženija nacionalna manjina po svim društvenim i socijalnim parametrima. Također je bitno naglasiti da Romi žive skoro na cijelom prostoru Bosne i Hercegovine, u 71 jedinici lokalnih samouprava, a u 30 od njih u značajnijem broju.

Socijalna isključenost romske populacije znači da se pojedinci, čitave porodice, pa i naselja nalaze na marginama društva. Spriječeni su da učestvuju u ekonomskim, društvenim i kulturnim tokovima. Ovo stanje ima za rezultat siromaštvo i nedostatak osnovnih mogućnosti za obrazovanje i zaposlenje. Nadalje, ovo smanjuje njihovu mogućnost za ostvarivanje prihoda, učešće u društvenim mrežama ili drugim aktivnostima u zajednici.

Zakonski okvir i odredbe za zaštitu prava nacionalnih manjina u Bosni i Hercegovini čine Ustav Bosne i Hercegovine³ i zakoni o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina, te Zakon o zabrani diskriminacije u Bosni i Hercegovini. U toku je procedura usvajanja Strateške platforme za rješavanje pitanja nacionalnih manjina u Bosni i Hercegovini. Važni su i ostali zakoni koji u oblastima zapošljavanja, stanovanja, zdravstvene i socijalne zaštite, a koji su, zavisno od ustavnih nadležnosti, doneseni na nivou entiteta Republike Srpske i Federacije Bosne i Hercegovine, te u kantonima i Brčko Distriktu. Bosna i Hercegovina je 2002 godine ratifikovala Okvirnu konvenciju za zaštitu nacionalnih manjina,⁴ čime je preuzela obavezu da aktivnom politikom, zakonima i drugim aktima radi na ostvarivanju načela utvrđenih ovom konvencijom. Ubrzo nakon toga, 2003, je usvojen Zakon o zaštiti

¹ MLJPI (Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice) je od novembra 2009. do marta 2010. godine obavilo sveobuhvatno istraživanje o potrebama Roma i formiralo kontinuiran sistem evidencije romskih potreba (ERPBIH).

² Istraživanja OSCE, Save the Children Norway, UNICEF, UNHCR

³ Dostupan na: http://www.mpr.gov.ba/biblioteka/USTAV_BOSNE_I_HERCEGOVINE_bos.pdf

⁴ Dostupna na:

<https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016800c12ff>

prava pripadnika nacionalnih manjina Bosne i Hercegovine.⁵ Romima, pored drugih manjina, je ovim priznat status nacionalne manjine, čime se garantira zaštita prava koja su posebno važna za manjine, a naročito u oblasti historije, kulture, običaja, tradicije, jezika, pisma, obrazovanja, vjerskih sloboda i dr. Zakon o zabrani diskriminacije Bosne i Hercegovine⁶ je usvojen 2009., a izmijenjen i dopunjen 2016. godine, uspostavlja sistem za suzbijanje diskriminacije prema evropskim standardima. Zakonom se diskriminacija zabranjuje po svim osnovama i u svim oblastima, svugdje. Aktivna politika na rješavanju problema romske manjine započinje imenovanjem savjetodavnog i koordinirajućeg tijela 2002. godine od strane Vijeća ministara BiH (Odbor za Rome).

2005. godine je MLJPI Vijeću ministara BiH predložilo, a VMBIH usvojilo **Strategiju Bosne i Hercegovine za rješavanje problema Roma (Strategija)**. Strategija ne utvrđuje vremenski okvir realizacije niti indikatore praćenja i provođenja, tako da je dugoročno primjenjiva i sadrži osnovna načela za postupno unapređenje položaja Roma u Bosni i Hercegovini, a detalje provođenja se uređuju akcionim planovima.

Godine 2005. usuglašava se zajednički dokument Dekada inkluzije Roma 2005-2015. (u daljem tekstu: *Dekada Roma*) između nekoliko zemalja članica Evropske unije i zemalja u pretpristupnom statusu, koji je Bosna i Hercegovina prihvatila i potpisala sredinom 2008. godine. Time Bosna i Hercegovina unapređuje suradnju sa međunarodnim organizacijama, kao što su Vijeće Evrope, OSCE, UNHCR, UNICEF, i druge, na poboljšavanju položaja Roma. U okviru Dekade Roma Bosna i Hercegovina je ocijenjena kao uspješna u oblasti stambenog zbrinjavanja Roma i evidentiranja romskih potreba. Bosna i Hercegovina je u posljednjoj godini trajanja Dekade Roma od juna 2014. do kraja 2015. godine predsjedavala istom. Proces Dekade Roma se nastavlja i nadopunjuje projektom Integracija Roma 2020, financiran od fondova Evropske Unije i Fondacije za otvoreno društvo, koji prati Okvir Evropske Unije za Nacionalne strategije za integraciju Roma do 2020. (EU Okvir), sprovodi Vijeće za regionalnu suradnju, a u kojem Bosna i Hercegovina učestvuje.

U Bosni i Hercegovini prvi dokument od značaja a koji obrađuje problematiku Roma kao najveće nacionalne manjine je:

Strategija Bosne i Hercegovine za rješavanje pitanja Roma u BiH⁷ (Strategija) je usvojena u 2005 godine, a u okviru obaveza Dekade uključenja Roma 2005-15 i Okvira Evropske unije za nacionalne strategije za integraciju Roma do 2020.

Na nivou Bosne i Hercegovine izrađeni su Akcioni planovi za Rome na prijedlog Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice (MLJPI) a usvojeni od strane Vijeća ministara BiH (VMBIH):

***Akcioni plan za rješavanje problema Roma u oblastima zapošljavanja, stambenog zbrinjavanja i zdravstvene zaštite za period 2009- 2015 ,
Akcioni plan za rješavanje problema Roma u oblastima zapošljavanja, stambenog zbrinjavanja i zdravstvene zaštite za period 2013- 2016 ,
Obrazovanje se tretira posebnim Akcionim planom Bosne i Hercegovine o obrazovnim potrebama Roma, revidiran i usvojen 2010. Godine,
Akcioni plan za rješavanje problema Roma u oblastima zapošljavanja, stambenog zbrinjavanja i zdravstvene zaštite za period 2017- 2020 godine,
Izrađen na prijedlog Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice (MLJPI) na usvajanju od strane Vijeća ministara BiH (VMBIH).***

⁵ Dostupan na: <http://bhric.ba/dokumenti/BHS%2020%20Zakon%20o%20manjinama.pdf>

⁶ Dostupan na: <https://advokat-prnjavorac.com/zakoni/Zakon-o-zabrani-diskriminacije-u-BiH.pdf>

⁷ Dostupna na:

http://www.mhrr.gov.ba/ljudska_prava/Odbor_za_Rome/Strategija%20BIH%20za%20rjesavanje%20PROBLEMA%20Roma.pdf

II. OBRAZLOŽENJE CILJEVA I MJERA U LOKALNOM AKCIONOM PLANU ZA ROME

Lokalni akcioni plan za Rome (LAP - a za Rome) na području Općine Centar Sarajevo obuhvata četiri tematske oblasti : obrazovanje (kultura i sport), zapošljavanje, zdravstvena (i socijalna) zaštita i stambeno zbrinjavanje Romske populacije. Ovim oblastima prethodi oblast – poboljšanje institucionalnih kapaciteta Općine Centar za rješavanje Romske problematike. U svakoj oblasti su prepoznati ciljevi koji žele da se postignu u određenoj oblasti a u svrhu poboljšanja stanja življenja Romske populacije. Alati za postizanje ciljeva su mjere iz kojih proizlaze projekti i projektne aktivnosti. Period implementacije LAP- a za Rome je od 2017 do 2020 godine. LAP za Rome je nastao u skladu sa državnim akcionim planom za Rome BiH koji je usvojen od strane Vijeća ministara BiH 21.07.2017 godine, a iz kojeg proizlaze jasne smjernice i obaveze za lokalne samouprave.

1. POBOLJŠANJE INSTITUCIONALNIH KAPACITETA OPĆINE CENTAR SARAJEVO ZA RJEŠAVANJE ROMSKE PROBLEMATIKE

Dosadašnja istraživanja su pokazala da su Romi najbrojnija nacionalna manjina koja živi u BiH a i u Općini Centar Sarajevo. Socijalna isključenost romske populacije znači da se pojedinci, čitave porodice, pa i naselja nalaze na marginama društva. Jedan od načina izlaska iz dubokog siromaštva i integracije u društvo jeste zapošljavanje. Jedan od ciljeva AP BiH jeste zapošljavanje Roma u institucije na lokalnom nivou.

1.1. Jačanje ljudskih kapaciteta Općine Centar Sarajevo u svrhu praćenja i unapređenja stanja romske populacije na području Općine Centar

Mjera 1.1. 1. Jačanje ljudskih kapaciteta Općine Centar Sarajevo u svrhu praćenja i unapređenja stanja romske populacije na području Općine Centar.

Upošljavanjem jedne osobe romske nacionalnosti jačaju se ljudski kapaciteti Općine Centar po pitanju rješavanja problema Roma i praćenje implementacije LAP- za Rome. Također, njihova funkcija je da budu medijatori između romske populacije i Općine Centar Sarajevo.

Općina Centar

Mjera 1.1.2. Prijem 8 pripadnika romske nacionalnosti za volontiranje Općini Centar (Godišnje dvije osobe volontera).

Plan provođenja ove mjere jeste godišnje obučavati, putem volonterskog rada, osobe romskog porijekla za rad u instituciji. Time se daje podrška romskoj nacionalnoj manjini u jačanju kapaciteta Romske Zajednice i stvaraju preduvjeti za njihovo institucionalno uposlenje.

Općina Centar

1.2. Mapiranje potreba Roma na području Općine Centar

1.2.1. Organizovanje ankete u cilju ažuriranja baze podataka o romskoj populaciji na području Općine Centar

Ova mjera osigurava anketiranje Roma nastanjenih na području Općine Centar Sarajevo. Sistematsko prikupljanje podataka podrazumjeva , formiranje timova koji će se sastojati od socijalnog radnika, policajca, i Roma medijatora. U tu svrhu koristili bi se anketni listići koje je kreiralo MLJPII u BiH za vrijeme prvog popisa potreba Roma iz perioda 2010 godine. Baza podataka u kojoj bi se vršila obrada prikupljenih podataka se nalazi u CSR – Centar. CSR vrši unos podataka u postojećem bazu podataka.

Općina Centar, CSR Centar, MUP centar Sarajevo

2. OBRAZLOŽENJE CILJEVA I MJERA U LOKALNOM AKCIONOM PLANU O OBRAZOVNIM POTREBAMA ROMA (KULTURA I SPORT)

Predškolski odgoj i obrazovanje, kao sastavni dio odgojno - obrazovnog sistema, jeste prvi, poseban i specifičan stepen odgojno - obrazovnog sistema, koji obuhvata: odgoj, obrazovanje, njegu, zdravstvenu i socijalnu zaštitu djece uzrasta od šest mjeseci do polaska u školu. Kao takav predstavlja temelj cjeloživotnog učenja, usmjeren prema aspektima intelektualnog, emocionalnog, fizičkog razvoja i razvoja kreativnosti i stvaralaštva. Pravo djeteta na odgoj, obrazovanje i ispravnu brigu za dobrobit njegovog fizičkog i mentalnog zdravlja i sigurnosti ima prednost nad svim drugim pravima. Predškolski odgoj i obrazovanje je proces od posebnog društvenog značaja, koji na specifičan način doprinosi ostvarenju jedinstvenog cilja odgoja i obrazovanja, polazeći od univerzalnih vrijednosti demokratskog društva, te vlastitog sistema predškolskog odgoja i obrazovanja, uvažavajući pritom potrebe djeteta, pravo i njegovu individualnost. Polazeći od općeg opredjeljenja u BiH, cilj predškolskog odgoja i obrazovanja je da se najmlađoj populaciji osiguraju svi uslovi za optimalni fizički, intelektualni, emocionalni i socijalni razvoj i uspješno daljnje obrazovanje. Svako dijete ima jednako pravo pristupa i jednake mogućnosti učešća u odgovarajućem odgoju i obrazovanju bez diskriminacije po bilo kojem osnovu. Jednak pristup i jednake mogućnosti podrazumijevaju osiguranje jednakih uslova i prilika za sve, za početak i nastavak daljnjeg odgoja i obrazovanja.

PREDŠKOLSKO I OSNOVNO OBRAZOVANJE

CILJ 1. Uključenje sve djece Roma u sistem predškolskog i obaveznog osnovnog obrazovanja

Realizacijom ovog cilja osigurava se romskoj nacionalnoj manjini ispunjavanje potrebnih uvjeta za nastavak daljnjeg školovanja, odnosno upisa u srednje stručne škole. Pozitivnom zakonskom regulativom omogućeno je pravo svoj djeci da steknu osnovno obrazovanje, koje ima za cilj optimalni intelektualni, fizički, moralni i društveni razvoj pojedinca, u skladu s njegovim mogućnostima i sposobnostima. Kako bi pripadnici romske nacionalne manjine mogli ostvariti ovo zakonsko pravo, potrebno je da prethodno budu ispunjeni određeni uvjeti. Ti uvjeti utvrđeni su kao problemi, za koje se, u cilju njihovog rješavanja, kao poseban poticaj izdvajaju se slijedeće mjere:

Mjera 1.1. Informiranje/educiranje roditelja djece romske nacionalnosti o obavezi i potrebi uključivanja djece u predškolski/školski odgoj i obrazovanje

1.1.1. Edukativne radionice u romskim zajednicama

Ova mjera bit će postignuta kroz edukativne radionice za roditelje u romskim zajednicama. Prije upisa djece u predškolsku/školsku ustanovu, kao i u prvim mjesecima pohađanja, treba povećati broj dobro osmišljenih sastanaka sa roditeljima i otvorenih savjetovanja o važnosti ali i obavezi uključivanja djece u obrazovne institucije. Predškolski /školski odgoj i obrazovanje, u skladu s Okvirnim zakonom o odgoju i obrazovanju, podrazumijeva, za svu djecu, učenje jezika, razvijanje radnih navika, društveno ponašanje, te sve druge aktivnosti, koje potiču ukupan psihofizički razvoj djeteta.

Općina Centar, JU Djeca Sarajeva, Osnovne škole Ministarstvo obrazovanja KS, RNOV

1.1.2. Sufinansiranje boravka u predškolskim ustanovama za djecu, slabog imovinskog stanja, Romske nacionalnosti starosti od 3 – 6 godina

Ova mjera treba da osigura za svu djecu Roma na području Općine Centar Sarajevo mogućnost pohađanja/boravka u predškolskim ustanovama za djecu, slabog imovinskog stanja.

JU Djeca Sarajeva, Osnovne škole, Ministarstvo obrazovanja KS

Mjera 1.2. Povećanje zastupljenosti romskog nastavnog osoblja (Rom - asistent u nastavi) u predškolskim i školskim ustanovama

1.2.1. Upošljavanje asistenta u nastavi romske nacionalnosti čija uloga bi bila pomaganje učenicima romske nacionalnosti na nastavnom satu, te pruža vanškolsku podršku u učenju.

Općina Centar, predškolske i školske ustanove, Ministarstvo obrazovanja KS, JU "Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo" Sarajevo

Mjera 1.3. Dodatna edukacija svih uposlenika u predškolskim i školskim ustanovama za rad sa djecom iz socijalno i ekonomski ugroženih sredina

1.3.1. Edukativne radionice u predškolskim i školskim ustanovama, odgojno/nastavnog kadra /finansiranje putem NVO

Kako bi se ojačale sposobnosti i vještine nastavnog osoblja za rad u multikulturalnim sredinama i prepoznale vrijednosti, kojima djeca romske nacionalnosti i njihove porodice doprinose zajednici, neophodna je dodatna edukacija, koja će biti programski osmišljena i redovno godišnje planirana kao stručno usavršavanje nastavnika. Također, **pomoćnici u nastavi romske nacionalnosti** trebaju biti uključeni u dodatnu edukaciju, odnosno, stručno usavršavanje nastavnog kadra.

Općina Centar, Ministarstvo obrazovanja KS, NVO, JU Djeca Sarajevo

1.3.2. Usvajanje dokumenta, Anti(diskriminacija) Romske djece u OŠ, Osnovnim školama Općine

Ova mjera treba da obezbjedi usvajanja antidiskriminacionog pravilnika u Osnovnim školama na području Općini Centar Sarajevo

Osnovna škola i srednja škola

Mjera 1.4. Provoditi i organizirati kontinuiranu edukaciju roditelja i sve djece u O.Š. na području OPC u cilju eliminiranja stereotipa i diskriminacije u obrazovanju

1.4.1. Ova mjera podrazumijeva tematske sastanke sa roditeljima i djecom u školama koju vrše obučeni stručnjaci, na temu diskriminacije, rani oblici prepoznavanja i spriječavanja diskriminacije, edukativni filmovi o diskriminaciji.

Ministarstvo obrazovanja KS, Osnovne škole, NVO, RNVO

1.4.2. Osigurati besplatne udžbenike i za djecu romske nacionalnosti, slabog imovinskog stanja, uključenu u osnovno obrazovanje.

Ova mjera podrazumjeva osiguranje besplatnih udžbenika za djecu romske nacionalnosti, slabog imovinskog stanja, uključenu u osnovno obrazovanje, djeca od prvog do devetog razreda.

Općina Centar

1.4.3. Osigurati topli obrok (školsku užinu) za djecu romske nacionalnosti, slabog imovinskog stanja, uključenu u osnovno obrazovanje

Ova mjera podrazumjeva osiguranje topli obrok (školsku užinu) za djecu romske nacionalnosti, slabog imovinskog stanja, uključenu u osnovno obrazovanje djeca od prvog do devetog razreda.

Općina Centar

SREDNJOŠKOLSKO I VISOKO OBRAZOVANJE

CILJ 2. Povećanje broja osoba romske nacionalnosti oba spola sa završenom srednjom školom, zanatom i fakultetom

Mjera 2.1. Edukacija djece Roma učenika završnih razreda osnovnih škola o važnosti nastavka školovanja

Realizacijom ovog cilja osigurava se pripadnicima romske nacionalne manjine da budu konkurentni na tržištu rada.

2.1.0. Programi profesionalne orijentacije u svim osnovnim školama Opštine Centar *Općina Centar, MOKS, OŠ*

2.1.1. Sufinansiranje instruktivne nastave za pripremu polaganja eksterne mature pri upisu u srednje škole.

Općina Centar

U centru za kulturu Mis Irbina obezbjediti pripremnu nastavu za polaganje ekserne mature.

Općina Centar

2.1.2. Sufinancirati udžbenike za srednje obrazovanje za učenike romske nacionalnosti lošeg imovinskog stanja.

Općina Centar

2.1.3. Prijevoz za učenike romske nacionalnosti lošeg imovinskog stanja.

Općina Centar

2.1.4. Stipendiranje djece romske nacionalnosti za redovno pohađanje srednjih škola i visokoobrazovnih ustanov.

Općina Centar

KULTURA ROMA

CILJ 3. Očuvanje i promoviranje romskog jezika, kulture i historije

Realizacijom ovog cilja daje se poticaj većem vrednovanju kulturnih razlika i ujedno poticajnom i prijateljskom okruženju za djecu romske nacionalnosti.

Mjera 3.1. Podrška razvoju kulturnog identiteta dece i mladih Roma

3.1.1. Organizovanje fakultativne nastave za romski jezik i kulturu u sredinama sa velikim procentom romske djece.

Općina Centar

3.1.2. Pružanje finansijske pomoći Izdavanju slikovnica, udžbenika, priručnika i didaktičkog materijala za fakultativnu nastavu za predmet Romski jezik i kultura.

Općina Centar

Mjera 3.2. Obrazovanje stručnjaka za romski jezik i kulturu

3.2.1. Obezbeđivanje stipendija za mlade Rome za studije romskog jezika i kulture na priznatim univerzitetima u regionu i/ili šire.

Općina Centar

3.2.2. Organizovanje profesionalnog usavršavanja postojećeg kadra za izvođenje predmeta Romski jezik i kultura, kroz:

- obuku od strane međunarodnih stručnjaka za romski jezik u zemlji
- studijske boravke u zemljama u regionu
- pedagošku obuku za rad sa djecom

Općina Centar

Mjera 3.3. Uvođenje elemenata romske kulture u programe rada sa djecom.

3.3.1. U okviru kurikularne reforme preporučiti obrazovnim institucijama da i u obavezni dio školskog programa unesu sadržaje koji afirmišu romsku kulturu.

3.3.2. U kriterijume za izradu udžbenika uvrstiti one koji se odnose na multikulturalnos.t

3.3.3. Izrada programa i obuka stručnih kadrova u redovnom predškolskom i školskom sistemu za sticanje osnovnih znanja o poreklu, tradiciji i kulturi Roma.

3.3.4. Izrada priručnika o romskoj kulturi i istoriji.

3.3.5. Iniciranje i podrška izdavaštvu na romskom jeziku i dvojezično za literaturu od značaja za obrazovanje (slikovnice, narodno stvaralaštvo, savremena književnost).

Ministarstvo za obrazovanje KS, PPZ

Mjera 3.4. Osiguravanje finansijskih sredstava za osnivanje KUD Roma koji će imati zadatak promoviranje jezika kulture i tradicije Roma

3.4.1. Sufinansiranje i pravna pomoć

Općina Centar, NVO

Mjera 3.5. Osiguravanje finansijskih sredstava za učlanjivanje u sekcije djece Roma Za djecu uzrasta od 7 - 16 godina

3.5.1. Sufinansiranje vanastavnih sekcija (Likovna škola, Škola gitare, Književni klub za mlade, Škola plesa, Škola klavira, Multimedijalni projekt, dječiji orkestar i Škola pjevanja i sl.

Općina Centar

3.5.2. Kontinuirane obuke iz oblasti informatike namijenjene svim kategorijama mladih u prostorijama Centra za mlade – Gorica

Općina Centar, NVO

Mjera 3.6. Obilježavanje važnih datuma Roma

3.6.1. Dani Roma: 08.04.2017 Prikaz života Roma kroz teatar, likovne i literarne radove i sl.

3.6.2. Đurđevdan: 06.05.2017. Festival Romske muzike (organizovanje koncerata sa poznatim izvođačima Romske muzike).

3.6.3. U danima OCS 02-08.05.2017. organizovanje izložbe Romskih umjetnika pod nazivom "Prikaz života Roma kroz likovovnu umjetnost." (Tema: Život na ulici, žene romkinje, zanati i Romi), literarnih večeri romskog pisanog stvaralaštva.

3.6.4. Dan stradanja Roma u 2 svjetskom ratu 02.08.2017, Prikaz stradanja Roma kroz dokumentarni film, komemorativne sjednice, okrugli stolovi.

3.6.5. Svjetski dan romskog jezika 05.12.2017. organizovanje večeri romske poezije/ muzike.

Općina Centar, NVO, RNVO, Gradska uprava

SPORT I ROMI

CILJ 1. Uključivanje što većeg broja djece romske populacije uzrasta od 5 - 16 godina u sportske aktivnosti

Mjera 1.1. Osiguravanje finansijske podrške za učlanjivanje djece roma u sportske aktivnosti i klubove

1.1.1. Organizovanje edukativnih radionica za djecu Rome u cilju motivacije za bavljenje sportskim Aktivnostima.

Općina Centar, RNVO

1.1.2. Finansijska podrška sportskim aktivnostima Roma (članarine, nabavka opreme i sl.).

Općina Centar, NVO

3. OBRAZLOŽENJE CILJEVA I MJERA U LOKALNOM AKCIONOM PLANU ZDRAVSTVENE I SOCIJALNE ZAŠTITE ROMA

U ciljeve i mjere za poboljšanje zdravstvene zaštite Roma, njihovim uključivanjem u postojeći sistem zdravstvene zaštite, u skladu s Međunarodnim sporazumom o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima, Evropskom socijalnom poveljom, Evropskom politikom i ciljevima zdravlja za sve, Rezolucijom o politici zdravlja za sve građane BiH.

ZDRAVSTVENA ZAŠTITA

C I L J 1. Unapređenje dostupnosti i kvaliteta zdravstvene zaštite pripadnika romske nacionalne manjine

Realizacijom ovog cilja osigurava se romskoj nacionalnoj manjini ispunjavanje potrebnih uvjeta za ostvarivanje prava na zdravstvenu zaštitu. Pozitivnom zakonskom regulativom u BiH ovoj populaciji je omogućeno pravo na zdravstvenu zaštitu, jer je Zakonom o zdravstvenoj zaštiti svakom građaninu zagantirano pravo na zdravstvenu zaštitu, a Zakonom o zdravstvenom osiguranju pravo na obavezno zdravstveno osiguranje po nekom osnovu. Da bi pripadnici romske nacionalne manjine mogli ostvariti ova zakonska prava, potrebno je da se prethodno ispune određeni uvjeti. Ti uvjeti su identificirani kao problemi, za koje se, u cilju njihovog rješavanja, predlažu četiri odgovarajuće mjere, a odnose se na sljedeće:

Mjera 1. Osiguranje pristupa zdravstvenoj zaštiti pripadnika romske nacionalnosti

Činjenica da redovnom zdravstvenom zaštitom nije obuhvaćen najveći broj pripadnika romske nacionalne manjine, a specifični programi preventivne zdravstvene zaštite se provode djelomično ili nikako, a za rezultat imamo lošije zdravstveno stanje ove populacije od drugih potrebna je raspodjela interventnih sredstava za finansiranje zdravstvenih prava za neosigurane Rome na području Općine Centar

1.1.1. Raspodjela interventnih sredstava za finansiranje zdravstvenih prava za neosigurane Rome na području Općine Centar.

Općina Centar

C I L J 2. Podizanje svijesti romske populacije o značaju zaštite zdravlja

Podizanje svijesti o značaju zdravstvene zaštite za ukupan kvalitet života i potrebi njenog korištenja od pripadnika romske nacionalne manjine je cilj koji je proistekao iz činjenice da oni vrlo rijetko koriste zdravstvenu zaštitu i u slučajevima kada su im prava na nju osigurana. Uz to idu određene predrasude i stereotipi koje o romskoj nacionalnoj manjini ima većina radnika u zdravstvenom sistemu. U sklopu ove mjere imamo potrebu izvršiti i dodatno Informisanje romske zajednice o postojećim programima preventivne zdravstvene zaštite.

Mjera 2. 1. Obuka i podizanje svijesti romske zajednice o pravu na zdravstvenu zaštitu i važnosti zdravstvene zaštite

Ovom mjerom se pripadnici romske nacionalne manjine edukuju o svojim pravima na zdravstvenu zaštitu i uvjetima pod kojim ta prava mogu ostvariti. Provodi se na više načina, između ostalog putem sredstava informiranja, kao što su konferencije, tribine, i neposredno djelovanje aktivista romskih nevladinih organizacija.

2.1.1. Organizovanje edukativnih programa za Rome iz oblasti prevencije zdravstvenih problema i zdravog načina života u školama, mjesnim zajednicama/ finansiranje u okviru podrške NVO
Općina Centar, Dom zdravlja, NVO

2.1.2. obezbjediti besplatan pregled djece -novorođenčadi koja nemaju zdravstveno osiguranje i vakcinacija Romske djece koja nisu vakcinisana a ne spadaju pod redovno zdravstveno osiguranje

Općina Centar, Dom zdravlja, NVO, Zavoda za zdravstvenu zaštitu žena i materinstva Kantona Sarajevo.

2.1.3. Organizovanje edukativnih programa u cilju prevencije narkomanije, alkoholizma i drugih ovisnosti prema usvojenom Planu

Općina Centar, Dom zdravlja, NVO

2.1.4. savjetovanje trudnica i mladih majki

Općina Centar, Dom zdravlja, NVO, Zavoda za zdravstvenu zaštitu žena i materinstva Kantona Sarajevo.

SOCIJALNA ZAŠTITA

C I L J 1. Socijalna briga prema socijalno ugroženim osobama (Romima)

Mjera 1.1. Socijalna davanja za pomoć svim socijalnim kategorijama pa samim tim i socijalno ugroženim Romima

1.1.1 Jednokratna pomoć porodiljama

1.1.2. Urgentna socijalna pomoć

1.1.3. Participacija za nabavku hljeba i mlijeka

1.1.4. Pomoć za privremeni smještaj socijalno ugroženih porodica sa prebivalištem na području Općine Centar

1.1.6. Pomoć za nabavku pomagala za invalidna lica

1.1.7. Kućna njega i briga o starim, nepokretnim, invalidnim i bolesnim osobama putem Crvenog krsta Općine Centar

1.1.8. Ostvarivanje prava utvrđenih zakonskom regulativom, posebno prava za porodice sa djecom

1.1.9. Podrška implementaciji programa zaštite od nasilja u porodici

1.1.10. Podići svijest djece i staratelja o štetnom utjecaju nasilja na razvoj i dobrobit djece i unaprijediti vještine pozitivnog roditeljstva

1.1.11. Unaprijediti znanje djece, adolescenata i staratelja o tome gdje i kako prijaviti (sumnje na) slučajeve zlostavljanja djeteta

Općina Centar

1.1.12. zrada Akcionog plana Općine Centar za smanjenje prosjačenja

Općina Centar, PU Centar, CSR Sarajevo - Centar

4. OBRAZLOŽENJE LOKALNOG AKCIONOG PLANA ZA ZAPOŠLJAVANJE ROMA

svrha i željeni rezultat Akcionog plana zapošljavanja Roma je unaprijediti zapošljavanje Roma u Bosni i Hercegovini, povećati zaposlenost, unaprijediti poduzetništvo i ohrabriti Rome da se uključe u sve procese zapošljavanja, a time i u ostale društvene tokove i procese u Bosni i Hercegovini, u cilju smanjenja njihovog siromaštva.

ZAPOŠLJAVANJE ROMA

C I L J 1. Povećan broj zaposlenih Roma sa područja Općine Centar

Mjera 1.1. Kreiranje podsticajnih programa zapošljavanja Roma

1.1.1. Sufinansiranje troškova doprinosa na plate poslodavcima (sa namjenom zapošljavanja Roma).
Općina Centar

1.1.2. Podrška Preduzetništvu Roma (pokretanje porodičnog biznisa ili malog biznisa).
Općina Centar, JU "Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo" Sarajevo, udruženje Roma

1.1.3. Uključivanje Roma u programe javnih radova u lokalnim zajednicama.
Općina Centar, R NVO

1.1.4. Pravna i finansijska podrška osnivanju zadruga i socijalnih preduzeća u cilju udruživanja i zapošljavanja Roma.

Općina Centar

1.1.5. Podrška romskih žena u poduzetništvu.
Općina Centar

C I L J 2. Razvoj i unapređenje poslovnih vještina Roma radi veće konkurentnost na tržištu rada

U okviru ovog cilja treba obrazovati, osposobiti Rome za aktivno traženje posla, za pokretanje vlastitog biznisa i brže uključivanje u tržište rada. Obrazovanje, dokvalifikacija i prekvalifikacija nezaposlenih osoba je u današnjim uvjetima veoma važna i predstavlja jedan od osnovnih zadataka službi zapošljavanja.

Mjera 2.1. Podrška edukativnim programima

2.1.1. sufinansiranje dokvalifikacije i prekvalifikacija Roma prema potrebama tržišta rada u svrhu njihovog zapošljavanja kod poslodavca ili u javnom sektoru, kao i u svrhu samozapošljavanja.
Općina Centar

2.1.2. Organizovanje "Škole poduzetništva za Rome"
Općina Centar

Mjera 2.2. Podizanje svijesti Roma o potrebi prijavljivanja na biroe za zapošljavanje i uključivanje u sve programe

Ovom mjerom postiže se podizanje svijesti Roma o potrebi prijavljivanja na evidencije nezaposlenih kao preduvjetu za uključivanje Roma u tržište rada i programe zapošljavanja.

2.2.1. Osposobljavanje Roma za aktivno traženje posla preko programa za zapošljavanje „ Klub traženja posla“
JU "Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo" Sarajevo, RNVO

2.2.2. Informisanje Roma o svim postojećim programima zapošljavanja

JU "Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo" Sarajevo, RNVO

5. OBRAZLOŽENJE CILJEVA I MJERA U LOKALNOM AKCIONOM PLANU ZA STAMBENO ZBRINJAVANJE ROMA

Rješavanje stambenih problema Roma i sva kompleksnost koja uz to ide (neriješeni imovinskopravni odnosi, komplicirane procedure dobijanja potrebnih dozvola, nepostojanje pouzdanih podataka, loše građevinsko stanje postojećih objekata, izbjegavanje zamki getoizacije i sl.) „krupan je zalogaj“ i za mnogo razvijenija društva od bosanskohercegovačkog. Pored političke volje i značajnih finansijskih sredstava, svim subjektima koji će učestvovati u rješavanju ovog problema potrebno je međusobno razumijevanje, tolerancija, kao i sinhronizirano djelovanje za realizaciju navedenih ciljeva. Akcionim planom o stambenom zbrinjavanju Roma konkretizovani su pojedini pravci djelovanja u svrhu ostvarenja osnovnih ciljeva – osiguranja prava na dom i edukaciju s ciljem podizanja nivoa kulture stanovanja. Akcioni plan ima jasno definirane ciljeve s razrađenim mjerama koje treba poduzeti i koje će dovesti do određenih rezultata. Također, dati su indikatori kojima će se mjeriti postignuto, kao i finansijski parametri. Imenovani su i subjekti za provođenje i monitoring, te vremenski okvir u kojem bi trebalo provesti utvrđene aktivnosti.

STAMBENO ZBRINJAVANJE ROMA

C I L J 1. Legalizacija stambenih jedinica u neformalnim naseljima u kojim žive Romi

Za realizaciju ovog cilja potrebno je poduzeti niz mjera, počevši od stvaranja jedinstvene baze podataka, preko reguliranja imovinskopravnih odnosa, legalizacije bespravno sagrađanih objekata, čime će se postići uvjeti za humano i urbano življenje Roma u zajednici s ostalima u BiH.

Mjera 1.1. Mapiranje nelegalnih romskih naselja i nelegalno izgrađenih individualnih stambenih jedinica i utvrditi stanje prostora

1.1.1. Pregled nelegalno izgrađenih stambenih jedinica.

1.1.2. Realizacija infrastrukturnih projekata za unapređenje urbanističkih i građevinskih uslova stanovanja Roma.

Općina Centar, MLJPI, RNVO, Vlade

Mjera 1.2. Legalizacija stambenih jedinica pema prostornim planovima (direktna pomoć porodicama za legalizaciju).

1.2.1. Izrada planskih programa za legalizaciju ili realokaciju romskih stambenih naselja u lokalnim Zajednicama.

Općina Centar

1.2.2. Odjel za pravnu pomoć.

Kantonalni zavod za pružanje besplatna pravna pomoć

Mjera 1.3. Podrška izgradnji stambenih jedinica za Rome (kolektivni i individualni objekti)

1.3.1. Izgradnja socijalnih stambenih jedinica za Rome (kolektivno stanovanje) sa uputstvom za korišćenje jedinica.

Općina Centar

1.3.2. Podrška izgradnji privatnih individualnih stambenih jedinica za Rome na lokacijama obezbjeđenim od Općine Centar.

Općina Centar

Mjera 1.4. Poboljšati stambene uslove u stambenim jedinicama u kojim žive Romi

1.4.1. Rekonstrukcija stambenih objekata u vlasništvu Roma.

Općina Centar

1.4.2. Rekonstrukcija objekata za smještaj Roma(postojeći socijalni i mogući objekti za socijalno stanovanje).

Općina Centar

Mjera 1.5. Edukacija i podizanje svijesti romske populacije o značaju rješavanja stambenih problema i kulturi stanovanja

1.5.1. Sastanci u MZ u kojim žive Romi.

Općina Centar

III. PRAĆENJE I MONITORING IMPLEMENTACIJE AKCIONOG PLANA

Općina Centar, uz obavezu da sprovede mjere i dostigne ciljeve iz ovog akcionog plana se također obavezuje da će formirati tim za monitoring/nadgledanje provedbe Akcionog plana, u roku od mjesec dana nakon usvajanja istog, a koji će se sastojati od nadležnih općinskih organa iz relevantnih oblasti. U akcionom planu su predviđene mnogobrojne mjere i definirani indikatori, na osnovu kojih će se periodično i na kraju Akcionog plana moći mjeriti šta je i koliko toga urađeno na njihovoj implementaciji i popravljanju društvenog položaju Roma. Monitoring je kontinuirani proces preispitivanja konteksta programa i ostvarivanja izlaznih parametara za korisnike, koji se odvija tokom sprovođenja projekata, sa namjerom da se istovremeno isprave bilo kakva potencijalna odstupanja od definisanih operativnih ciljeva.

Također, Općina Centar će osigurati da, nakon što istekne Akcioni plan, se izvrši eksterni monitoring od strane objektivnog evaluatora (npr. NVO).

Lokalni akcioni plan za Rome Općine Centar Sarajevo za period 2017 - 2020 godina

Tabelarni prikaz ciljeva, mjera i projekata sa indikativnim finansijskim i dinamičkim okvirom realizacije LAP-a za Rome

INDIKATIVNI FINANSIJSKI I DINAMIČKI OKVIR REALIZACIJE

CILJ	MJERA	2.017	2.018	2.019	2.020	izvor sredstava	nosioci aktivnosti	indikatori: br (broj); da/ne (urađeno/nije urađeno)
CILJ 1. Poboljšanje institucionalnih kapaciteta Općine Centar Sarajevo za pitanja rješavanja romske problematike.								
1.1. Jačanje ljudskih kapaciteta Općine Centar Sarajevo u svrhu praćenja i unapređenja stanja romske populacije na području Općine Centar								
	1.1.1. Upošljavanje jedne osobe romske nacionalnosti (koordinatora-medijatora)	stalna aktivnost	stalna aktivnost	stalna aktivnost	stalna aktivnost		Općina Centar	da/ne
	1.1.2. Prijem 8 pripadnika romske nacionalnosti za volontiranje Općini Centar (Godišnje dvije osobe volonera)	stalna aktivnost	stalna aktivnost	stalna aktivnost	stalna aktivnost		Općina Centar	br/ osoba
1.2. Mapiranje potreba Roma na području Općine Centar								
	1.2.1. Organizovanje anketiranja u cilju ažuriranja baze podataka ERP-a o romskoj populaciji na području Općine Centar		3.000			Budžet Općine	Općina Centar, CSR centar, MUP centar Sarajevo	br/ ispunjenih anketnih listića
1. OBLAST OBRAZOVANJE (KULTURA I SPORT)								
a) PREDŠKOLSKO I OSNOVNO OBRAZOVANJE								
CILJ 1. Uključenje sve djece Roma u sistem predškolskog i obaveznog osnovnog obrazovanja								
1.1. Informiranje/educiranje roditelja djece romske nacionalnosti o obavezi i potrebi uključivanja djece u predškolski/školski odgoj i obrazovanje								
	1.1.1. Edukativne radionice u romskim zajednicama/ finansiranje putem NVO	3.000	3.000	3.000	3.000	Budžet Općine	Općina Centar, JU Djeca Sarajeva, Osnovne škole, Ministarstvo obrazovanja KS, RNVO	br/radionica
	1.1.2. Sufinansiranje boravka u predškolskim ustanovama za djecu, slabog imovinskog stanja, Romske nacionalnosti starosti od 3 – 6 godina	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost		JU Djeca Sarajeva, Osnovne škole, Ministarstvo obrazovanja KS	br/djece
1.2. Povećanje zastupljenosti romskog nastavnog osoblja (Rom - asistent u nastavi) u predškolskim i školskim ustanovama								
	1.2.1. Upošljavanje- asistenta u nastavi - osoba romske nacionalnosti u vrtićima i O.Š.	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost		Predškolske i školske ustanove, Ministarstvo Obrazovanja KS, JU "Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo" Sarajevo	br/angažovanih osoba
1.3. Dodatna edukacija svih uposlenika u predškolskim i školskim ustanovama za rad sa djecom iz socijalno i ekonomski ugroženih sredina.								
	1.3.1. Edukativne radionice u predškolskim i školskim ustanovama, odgojno/nastavnog kadra /finansiranje putem NVO		4.000	4.000	4.000	Budžet Općine	Općina Centar, Ministarstvo obrazovanja KS, NVO, JU Djeca Sarajevo	br/održanih radionica
	1.3.2. Usvajanje dokumenta "Anti(diskriminacija) Romske djece u OŠ" osnovne škole, Općina Centar Sarajevo	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost		Općina Centar, osnovne škole	br/škola usvojenim pravilnikom
1.4. Provoditi i organizirati kontinuiranu edukaciju roditelja i sve djece u O.Š. na području OPCS u cilju eliminiranja stereotipa i diskriminacije u obrazovanju								
	1.4.1. Tematski sastanci sa roditeljima i djecom u školama koju vrše obučeni stručnjaci, na temu diskriminacije, rani oblici prepoznavanja i sprječavanja diskriminacije, edukativni filmovi o diskriminaciji/finansiranje putem NVO	3.000	3.000	3.000	3.000	Budžet Općine	Ministarstvo obrazovanja KS, osnovne škole, NVO, RNVO	br/sastanaka

Lokalni akcioni plan za Rome Općine Centar Sarajevo za period 2017 - 2020 godina

INDIKATIVNI FINANSIJSKI I DINAMIČKI OKVIR REALIZACIJE

CILJ	MJERA	Program / projekat / aktivnost	2.017	2.018	2.019	2.020	izvor sredstava	nosioći aktivnosti	indikatori: br (broj); da/ne (urađeno/nije urađeno)
		1.4.2. Osigurati besplatne udžbenike za djecu romske nacionalnosti, slabog imovinskog stanja, uključenu u osnovno obrazovanje od 1 - 9 razreda	10.000	10.000	10.000	10.000	Budžet Općine	Općina Centar	br/ podjeljenih udžbenika
		1.4.3. Osigurati topli obrok (školsku ušinu) za djecu romske nacionalnosti, slabog imovinskog stanja, uključenu u osnovno obrazovanje od 1 - 9 razreda	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost		Općina Centar	br/djece koja primaju TO
b) SREDNJOŠKOLSKO I VISOKO OBRAZOVANJE									
C I L J 2. Povećanje broja osoba romske nacionalnosti oba spola sa završenom srednjom školom, zanatom i fakultetom									
2.1. Edukacija djece roma učenika završenih razreda srednjih škola o važnosti nastavka školovanja									
		2.1.0. Programi profesionalne orijentacije u svim osnovnim školama Opštine Centar	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost		Općina Centar, MOKS, OŠ	br/djece
		2.1.1. Sufinansiranje instruktivne nastave za pripremu eksterne mature pri upisu u srednje škole (u centru za kulturu obezbjediti pripremu za eksternu maturu) za djecu koim škola ne organizuje istu pripremu.		1.000	1.000	1.000	Budžet Općine	Općina Centar	br/djece koja su prošla edukaciju
		2.1.2. Sufinansirati udžbenike za srednje obrazovanje za učenike romske nacionalnosti lošeg imovinskog stanja		10.000	10.000	10.000	Budžet Općine	Općina Centar	br/ udžbenika
		2.1.3. Prijevoz za učenike romske nacionalnosti lošeg imovinskog stanja		2.000	2.000	2.000	Budžet Općine	Općina Centar	br/ karata
		2.1.4. Stipendiranje djece romske nacionalnosti za redovno pohađenje srednjih škola, visokoobrazovnih ustanova		5.000	5.000	5.000	Budžet Općine	Općina Centar	br/ stipendija
KULTURA ROMA									
C I L J 3. Očuvanje i promoviranje romskoga jezika,kulture i povijesti									
Mjera 3.1. Podrška razvoju kulturnog identiteta dece i mladih Roma									
		3.1.1. Organizovanje fakultativne nastave za romski jezik i kulturu u sredini		2.000	2.000	2.000	Budžet Općine	Općina Centar	br/održanih časova
		3.1.2.pružanje finansijske pomoći Izdavanju slikovnica, udžbenika, priručni		5.000	5.000	5.000	Budžet Općine	Općina Centar	da/ne
Mjera 3.2. Obrazovanje stručnjaka za romski jezik i kulturu									
		3.2.1. Obezbeđivanje stipendija za mlade Rome na studijama za Romski je:		1.500	1.500	1.500	Budžet Općine	Općina Centar	br/stipendija
		3.2.2. Organizovanje profesionalnog usavršavanja postojećeg kadra za izvođenje predmeta Romski jezik i kultura kroz- obuku od strane međunarodnih stručnjaka za romski jezik u zemlji - studijske boravke u zemljama u regionu - pedagošku obuku za rad sa decom		1.500	1.500	1.500			
							Budžet Općine	Općina Centar	da/ne
3.3. Uvođenje elemenata romske kulture u programe rada sa decom									

Lokalni akcioni plan za Rome Općine Centar Sarajevo za period 2017 - 2020 godina

INDIKATIVNI FINANSIJSKI I DINAMIČKI OKVIR REALIZACIJE

CILJ	MJERA	Program / projekat / aktivnost	2.017	2.018	2.019	2.020	izvor sredstava	nosioći aktivnosti	indikatori: br (broj); da/ne (urađeno/nije urađeno)
		3.3.1.U okviru kurikularne reforme preporučiti obrazovnim institucijama da i u obavezni dio školskog programa unesu sadržaje koji afirmišu romsku kulturu	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost		Ministarstvo obrazovanja KS , PPZ	da/ne
		3.3.2.U kriterijume za izradu udžbenika uvrstiti one koji se odnose na multikulturalnost	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost		Ministarstvo obrazovanja KS , PPZ	da/ne
		3.3.3. Izrada programa i obuka stručnih kadrova u redovnon	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost		Ministarstvo obrazovanja KS , PPZ	da/ne
		3.3.4. Izrada priručnika o romskoj kulturi i historiji		6.000			Budžet Općine	Općina Centar	da/ne
		3.3.5. Iniciranje i podrška izdavaštvu na romskom jeziku i dvojezično za lit		6.000			Budžet Općine	Općina Centar	da/ne
		Mjera 3.4. Osiguravanje finansijskih sredstava za osnivanje KUD Roma koji će imati zadatak promoviranje jezika kulture i tradicije Roma.							
		3.4.1. Sufinansiranje i pravna pomoć pri osnivanju romskog KUD-a		4.000				Općina Centar	
		Mjera 3.5. Osiguravanje finansijskih sredstava za učlanjivanje u sekcije djece Roma Za djecu uzrasta od 6 - 16 godina.							
		3.5.1. Sufinansiranje vanastavnih sekcija(Likovna škola, Škola gitare, Književni klub za mlade, Škola plesa, Škola klavira, Multimedijalni projekt, dječiji orkestar i Škola pjevania i sl.	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost		Općina Centar	br/djece koja pohađaju sekcije
		3.5.2. Kontinuirane obuke iz oblasti informatike namijenjene svim kategorijama mladih u prostorijama Centra za mlade – Gorica	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost		Općina Centar, NVO	br/djece koja pohađaju sekcije
		Mjera 3.6. Obilježavanje važnih datuma Roma							
		3.6.1. Dani Roma: 08.04.2017 Prikaz života Roma kroz teatar, likovne i literarne radove i sl;		1.000	1.000	1.000	Budžet Općine	Općina Centar	da/ne
		3.6.2.Đurđevdan: 06.05.2017. Festival Romske muzike (organizovanje koncerata sa poznatim izvođačima Romske muzike).		2.000	2.000	2.000	Budžet Općine	Općina Centar	da/ne
		3.6.3. U danima OCS 02-08.05.2017. organizovanje izložbe Romskih umjetnika pod nazivom "Prikaz života Roma kroz likovovnu umjetnost." (Tema: Život na ulici , žene romkinje, zanati i Romi), literarnih večeri romskog pisanog stvaralastva		1.000	1.000	1.000	Budžet Općine	Općina Centar	da/ne
		3.6.4. Dan stradanja Roma u 2 svjetskom ratu 02.08.2017, Prikaz stradanja Roma kroz dokumentarni film, komemorativne sjdnice, okrugli stolovi		1.000	1.000	1.000	Budžet Općine	Općina Centar	da/ne
		3.6.5. Svjetski dan romskog jezika 05.12.2017. organizovanje večeri romske poezije/ muzike.	1.000	1.000	1.000	1.000	Budžet Općine	Općina Centar, NVO, RNVO, Gradska uprava	da/ne
		SPORT I ROMI							
		CILJ 1. UKLJUČIVANJE ŠTO VEĆEG BROJA DJECE ROMSKE POPULACIJE uzrasta od 5 - 16 godina u sportske aktivnosti							
		Mjera 1.1. Osiguravanje finansijske podrške za učlanjivanje djece roma u sportske aktivnosti i klubove							

Lokalni akcioni plan za Rome Općine Centar Sarajevo za period 2017 - 2020 godina

INDIKATIVNI FINANSIJSKI I DINAMIČKI OKVIR REALIZACIJE

CILJ	MJERA	Program / projekat / aktivnost	2.017	2.018	2.019	2.020	izvor sredstava	nosioći aktivnosti	indikatori: br (broj); da/ne (urađeno/nije urađeno)
		1.1.1. Organizovanje edukativnih radionica za djecu Rome u cilju motivacije za bavljenje sportskim aktivnostima	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost		Općina Centar, osnovne i srednje škole, Fakultet za sport i tjelesni odgoj	
		1.1.2. Finansijska podrška sportskim aktivnostima Roma (članarine, nabavka opreme i sl)	2.000	2.000	2.000	2.000	Budžet Općine	Općina Centar	br/djece koja pohađaju škole sporta
2. ZDRAVSTVENA I SOCIJALNA ZAŠTITA ROMA									
a) Zdravstvena zaštita									
C I L J 1. Unapređenje dostupnosti i kvaliteta zdravstvene zaštite pripadnika romske nacionalne manjine									
Mjera 1. Osiguranje pristupa zdravstvenoj zaštiti pripadnika romske nacionalnosti									
		1.1.1. Raspodjela interventnih sredstava za finansiranje zdravstvenih prava za neosigurane Rome na području Općine Centar	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost		Općina Centar	br/osoba koja koje su koristile interventna sredstva
C I L J 2. Podizanje svijesti romske populacije o značaju zaštite zdravlja									
Mjera 2. 1. Obuka i podizanje svijesti romske zajednice o pravu na zdravstvenu zaštitu i važnosti zdravstvene zaštite									
		2.1.1. Organizovanje edukativnih programa za Rome iz oblasti prevencije zdravstvenih problema i zdravog načina života u školama, mjesnim zajednicama/ finansiranje u okviru podrške NVO	1.500	1.500	1.500	1.500	Budžet Općine	Općina Centar, Dom zdravlja, NVO	br/održanih sastanaka
		2.1.2. obezbjediti besplatan pregled djece -novorođenčadi koja nemaju zdravstveno osiguranje i vakcinacija Romske djece koja nisu vakcinisana a ne spadaju pod redovno zdravstveno osiguranje	1.500	1.500	1.500	1.500	Budžet Općine	Općina Centar, Dom zdravlja, NVO, Zavoda za zdravstvenu zaštitu žena i materinstva Kantona Sarajevo.	br/pregledane djece
		2.1.3. Organizovanje edukativnih programa u cilju prevencije narkomanije, alkoholizma i drugih ovisnosti prema usvojenom Planu	1.500	1.500	1.500	1.500	Budžet Općine	Općina Centar, Dom zdravlja, NVO	br/održanih edukativnih progrms
		2.1.4. savjetovanje trudnica i mladih majki	1.500	1.500	1.500	1.500	Budžet Općine	Općina Centar, Dom zdravlja, NVO, Zavoda za zdravstvenu zaštitu žena i materinstva Kantona Sarajevo.	
b) Socijalna zaštita									
C I L J 1. Socijalna briga prema socijalno ugroženim osobama(Romima)									
Mjera 1.1. socijalna davanja za pomoć svim socijalnim kategorijama pa samim tim i socijalno ugroženim Romima									
		1.1.1 Jednokratna pomoć porodiljama	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost		Općina Centar	br/osoba koje su primile pomoć
		1.1.2. Urgentna socijalna pomoć	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost		Općina Centar	br/osoba koje su primile pomoć
		1.1.3. Participacija za nabavku hljeba i mlijeka	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost		Općina Centar	br/osoba koje su primile pomoć
		1.1.4. Pomoć za privremeni smještaj socijalno ugroženih porodica sa prebivalištem na području Općine Centar	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost		Općina Centar	br/osoba koje su primile pomoć

Lokalni akcioni plan za Rome Općine Centar Sarajevo za period 2017 - 2020 godina

INDIKATIVNI FINANSIJSKI I DINAMIČKI OKVIR REALIZACIJE

CILJ	MJERA	Program / projekat / aktivnost	2.017	2.018	2.019	2.020	izvor sredstava	nosioći aktivnosti	indikatori: br (broj); da/ne (urađeno/nije urađeno)
		1.1.6. Pomoć za nabavku pomagala za invalidna lica	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost		Općina Centar	br/osoba koje su primile pomoć
		1.1.7. Kućna njega i briga o starim, nepokretnim, invalidnim i bolesnim osobama putem Crvenog krsta Općine Centar	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost		Općina Centar	br/osoba koje su primile pomoć
		1.1.8. Ostvarivanje prava utvrđenih zakonskom regulativom, posebno prava za porodice sa djecom	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost		Općina Centar	br/porodica koje su primile pomoć
		1.1.9. Podrška implementaciji programa zaštite od nasilja u porodici	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost		Općina Centar	br/evidentiranih prijava
		1.1.10. Podići svijest djece i staratelja o štetnom utjecaju nasilja na razvoj i dobrobit djece i unaprijediti vještine pozitivnog roditeljstva putem NVO	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost		Općina Centar	br/održanih radionica
		1.1.11. Unaprijediti znanje djece, adolescenata i staratelja o tome gdje i kako prijaviti (sumnje na) slučajeve zlostavljanja djeteta putem NVO	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost		Općina Centar	br/održanih radionica
		1.1.12. zrada Akcionog plana Općine Centar za smanjenje prosjačenja		3.000			Budžet Općine	Općina Centar, PU Centar, CSR Sarajevo - Centar	da/ne
3. ZAPOŠLJAVANJE ROMA									
C I L J 1. Povećan broj zaposlenih Roma sa područja Općine Centar									
Mjera 1.1. Kreiranje podsticajnih programa zapošljavanja Roma									
		1.1.1. Sufinansiranje troškova doprinosa na plate poslodavcima (sa namjenom zapošljavanja Roma)	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost	Budžet Općine, FZZZ	Općina Centar	br/osoba koje su primile pomoć
		1.1.2. Podrška Preduzetništvu Roma (pokretanje porodičnog biznisa ili malog biznisa)		30.000	30.000	30.000	Budžet Općine	Općina Centar, JU "Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo" Sarajevo, udruženje Roma	br/ pokrenutih biznisa
		1.1.3. Uključivanje Roma u programe javnih radova u lokalnim zajednicama	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost		Općina Centar, RNVO	br/osoba koje su angažovane
		1.1.4. Pravna i finansijska podrška osnivanju zadruga i socijalnih preduzeća u cilju udruživanja i zapošljavanja Roma	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost		Općina Centar	da/ne
		1.1.5. Podrška ženskom romskom preduzetništvu	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost		Općina Centar	br/ pokrenutih biznisa
C I L J 2. Razvoj i unapređenje poslovnih vještina Roma radi veće konkurentnost na tržištu rada									
Mjera 2.1. Podrška edukativnim programima									
		2.1.1. Sufinansiranje dokvalifikacije i prekvalifikacije prema potrebama tržišta rada u svrhu zapošljavanja i samozapošljavanja Roma	10.000	10.000	10.000	10.000	Budžet Općine	Općina Centar	da/ne
		2.1.2. Organizovanje "Škole preduzetništva za Rome"	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost		Općina Centar, JU "Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo" Sarajevo	broj / radno osposobljenih osoba
Mjera 2.2. Podizanje svijesti Roma o potrebi prijavljivanja na biroa za zapošljavanje i uključivanje u sve programe									

Lokalni akcioni plan za Rome Općine Centar Sarajevo za period 2017 - 2020 godina

INDIKATIVNI FINANSIJSKI I DINAMIČKI OKVIR REALIZACIJE

CILJ	MJERA	Program / projekat / aktivnost	2.017	2.018	2.019	2.020	izvor sredstava	nosioci aktivnosti	indikatori: br (broj); da/ne (urađeno/nije urađeno)
		2.2.1. Osposobljavanje Roma za aktivno traženje posla / programi- JU "Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo" Sarajevo	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost		JU "Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo" Sarajevo, RNVO Općina Centar, JU "Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo" Sarajevo, RNVO	br/osoba koje su prošle edukaciju
		2.2.2. Informisanje Roma o svim postojećim programima zapošljavanja	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost			br/sastanaka
4. STAMBENO ZBRINJAVANJE ROMA									
C I L J 1. Legalizacija stambenih jedinica u neformalnim naseljima u kojim žive Romi.									
		Mjera 1.1. Mapiranje nelegalnih romskih naselja i nelegalno izgrađenih individualnih stambenih jedinica i utvrditi stanje prostora							
		1.1.1. Pregled nelegalno izgrađenih stambenih jedinica	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost		Općina Centar, MLJPI, NVO	br/anketiranih porodica
		1.1.2. Realizacija infrastrukturnih projekata za unapređenje urbanističkih i građevinskih uslova stanovanja Roma	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost		Općina Centar	br/realizovanih infrastrukturnih projekata
		Mjera 1.2. Legalizacija stambenih jedinica pema prostornim planovima (direktna pomoć porodicama za legalizaciju)							
		1.2.1.. Izrada planskih programa za legalizaciju ili realokaciju romskih stambenih naselja u lokalnim zajednicama	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost		Općina Centar	br/izrađenih planskih programa za legalizaciju
		1.2.2. Odjel za pravnu pomoć	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost		kantonali zavod za pružanje besplatna pravna pomoć	da/ne
		Mjera 1.3. Podrška izgradnji stambenih jedinica za Rome (kollektivni /individualni objekti)							
		1.3.1. Izgradnja socijalnih stambenih jedinica za Rome (kollektivno stanovanje) sa uputstvom za korišćenje jedinica	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost		Općina Centar	br/izgrađenih stambenih jedinica
		1.3.2. Podrška izgradnji privatnih individualnih stambenih jedinica za Rome na lokacijama obezbjeđenim od Općine Centar	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost	Budžet Općine , MLJPI	Općina Centar	br/izgrađenih stambenih jedinica
		Mjera 1.4. Poboľšati stambene uslove u stambenim jedinicama u kojim žive Romi							
		1.4.1. Rekonstrukcija stambenih objekata u vlasništvu Roma	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost	Budžet Općine , MLJPI	Općina Centar	br/rekonstruiranih objekata
		1.4.2. Rekonstrukcija objekata za smještaj Roma(postojeći socijalni i mogući objekti za socijalno stanovanje)	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost	Budžet Općine ,MLJPI	Općina Centar	br/rekonstruiranih objekata
		Mjera 1.5. Edukacija i podizanje svijesti romske populacije o značaju rješavanja stambenih problema i kulturi stanovanja							
		1.5.1. Sastanci u MZ u kojim žive Romi	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost	Stalna aktivnost	Budžet Općine	Općina Centar	br/sastanaka